

UUDENMAAN ELY-KESKUS

PL 36
00521 Helsinki

kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi

Lausuntopyyntö 4.5.2020, UUELY/9569/2019

Finavia Oyj:n mielipide Vantaan kaupungin Petikonhuipun (ent. Petikonsuo) täyttömäen laajennuksen ja kierrätystoimintojen YVA-selostuksesta

Uudenmaan ELY-keskus on saattanut tiedoksi lausuntopyynnön Vantaan kaupungin Petikonhuipun täyttömäen laajennuksen ja kierrätystoimintojen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Petikonhuipun täyttömäki on toiminnassa oleva maanlajitysalue, joka sijaitsee Vantaan kaupungin Petikon kaupunginosassa. Toimintaa on tarkoitus laajentaa lisäämällä täyttömäen täyttötillavuutta sekä sijoittamalla alueelle maanrakennusmateriaalien kierrätystoimintaa. Täyttötillavuutta lisätään nykyisestä 11,5 miljoonasta m³ 19,7 miljoonaan m³ ja kokonaispinta-ala kasvaa 65 hehtaarista 70 hehtaariin. Täyttömäen nykyiseen maksimikorkeuteen (+120) ei esitetä muutosta. Louhittavan alueen pinta-ala kasvaa 0,75 hehtaarista 1,7 hehtaariin ja ottomäärä 150 000 m³ktr 370 000 m³ktr. Uutena toimintana alueella välivarastoidaan ja käsitellään (murskataan ja seulotaan) muualla maanrakennuskohteissa hyödynnettäviä kierrätysmateriaaleja 95 000 tonnia vuodessa.

Finavia Oyj toteaa ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta seuraavaa.

Hankealue sijaitsee Helsinki-Vantaan lentoaseman kiitotien 04L lähestymislinjan läheisyydessä lähimmillään alle kolme kilometrin etäisyydellä kiitotien jatkeelta ja noin viiden kilometrin etäisyydellä kiitotien kynnyksestä. Alue sijaitsee lentoaseman ympärille määriteltyjen esterajoituspintojen alueella. YVA-selostuksen kohdassa 23.5 on huomioitu mahdollisen lentoesteluvan tarve.

Toiminnan suunnittelussa ja toiminnassa on huomioitava alueen sijainti Helsinki-Vantaan lentoaseman läheisyydessä. Finavia Oyj edellyttää, että alueella harjoitettava toiminta ei saa aiheuttaa

Päivämäärä
30.6.2020

Asia nro
FINAVIA 2994

ilmiöitä, jotka voivat aiheuttaa vaaraa lentoturvallisuudelle (Ilmailulaki (864/2014) 159 §). Lentoturvallisuutta vaarantavia ilmiöitä voivat olla esimerkiksi savu, pöly, kivien sinkoilu, kaasut, valaistus, säteily, höyry, heijastavat pinnat, irtoainekset, lintuja houkutteleva toiminta sekä avoimet vesialueet ja lammikot.

Lisätietoja Finaviassa antaa ympäristöpäällikkö Kirsi Pitkäranta, puhelin 020 708 2279, kirsi.pitkaranta@finavia.fi.

FINAVIA OYJ
Tekniikka & vastuullisuus

johtajan po.

Kirsi Pitkäranta
Ympäristöpäällikkö

Tiedoksi

Helsinki-Vantaan lentoasema
ANS Finland Oy
Tekniikka & vastuullisuus
Ympäristö

Uudenmaan ELY-keskukselle

Viitaten lausuntopyyntöönne 29.8.2019 Dnro **UUELY/9569/2019**

Lausunto Vantaan Petikonhuipun täyttömäen laajennuksen ja kierrätystoimintojen yva-selostuksesta

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri kiittää lausuntopyynnöstä sekä lausuu Vantaan Petikonhuipun täyttömäen laajennuksen ja kierrätystoimintojen yva-selostuksesta seuraavaa.

Vaihtoehdot

Arviointiselostuksen pohjalta katsomme edelleen, sekä ympäristön että sosiaalisten vaikutusten kannalta 0-vaihtoehdon olevan vaihtoehdoista toteuttamiskelpoisin. 0-vaihtoehto mahdollistaisi muita vaihtoehtoja nopeammin sen, että Petikonmäen laaja alue on mahdollista saada maakunta- ja yleiskaavan mukaiseksi VU-alueeksi. Tällä on suoraa merkitystä Petikonhuipun läheisyydessä oleviin luonnonsuojelualueisiin ja Natura-alueisiin sekä Petikon luonto- ja virkistysalueen virkistyskäyttömahdollisuuksiin.

Petikon alueen virkistyskäyttö on valtakunnallisesti merkittävää. Arvioinnissa ei ole riittävässä määrin tunnistettu varsinkaan VE1- ja VE2-vaihtoehtojen mukaisen vuosikymmeniä jatkuvan intensiivisen rekkarallin negatiivisia vaikutuksia Petikon virkistyskäyttöarvoon.

Täyttömäen muuttaminen virkistys- ja urheilupalvelujen alueeksi mahdollistaa myös biodiversiteetin suojelua edistävien keinoympäristöjen laaja-alaisen kehittämisen Helsingin Vuosaaren huipun tavalla. Näin voitaisiin auttaa uhanalaisia kasveja ja hyönteisiä. Teema ei ole Vantaankaan kaupungin biodiversiteettipolitiikalle uusi, mistä todistaa mm. vuoden 2007 yleiskaavan luo-alueisiin kuuluva Vehkalanmäen entinen täyttömääalue (noin 13 ha). Asia on syytä huomioida eri vaihtoehtojen monimuotoisuusshyötyjä arvioitaessa. Lisäksi tällainen biodiversiteettipainotteinen maisemointi voisi olla oma vaihtoehto, 0+ -vaihtoehto.

Aikataulu

Jo arviointiohjelmaa koskevassa lausunnossamme painotimme, että hankkeen yvamenettelyssä esitetty aikataulu on liian lyhyt todellisten ympäristövaikutusten arviointiin. Etenkin luontovaikutusten kohdalla näin kiireellinen aikataulu ei mahdollista tarpeellisia oikeana vuodenaikana tehtäviä luontokartoituksia. Käyttöön tarvitaan koko maastokausi, jotta luontokartoitukset ovat sellaisia, että niiden pohjalta on mahdollista tehdä luotettavia päätelmiä. Arviointiselostuksesta käy ilmi, että hankkeeseen liittyvät luontoselvitykset ovat uuden maastotiedon osalta rajoittuneet liito-oravaselvitykseen sekä käyntiin Alkärrin suojelualuevarauksella. Selvitysten yhteydessä ei muun muassa ole pystytty tuottamaan olennaista luontotietoa esim. Pyymosan lehdon Natura-alueen lehtojen muuttuneisuuden syistä, pölyn vaikutuksista vuonna 2017 suojellun Pyymosanmetsän suojelualueen pohjoisosan boreaalisiin luonnonmetsiin, hankevaihtoehtojen mahdollisista vaikutuksista Grankullan lähteikköalueeseen sekä tiedossa olleeseen Pyymosanmetsän lahokaviosammalalueeseen.

Kohtuuttoman suuri määrä luontovaikutusten arvioinnin kannalta keskeisiä luontoselvitys- ja vaikutusarviointitarpeita pyritään siirtämään heikolla Yva-sisällöllä ympäristölupavaiheeseen. Luontoarvoihin ja luontovaikutuksiin liittyvät tietokatveet ovat niin merkittäviä, että asiallisia vaikutusarviointeja ei todellisuudessa ole ollut mahdollista

tehdä. Nyt tehdyt vaikutusarvioinnit on siis tehty ainakin luonnonsuojelun, kasvillisuuden sekä pohjavesien osalta riittämättömän tiedon perusteella. Laadukkaana ei voi pitää myöskään viihtyisyyteen ja elinoloihin liittyviä vaikutusarviointeja, joiden pitäisi kattaa vaihtoehtojen vaikutukset valtakunnallisesti merkittävään ja koko ajan kasvavaan alueen virkistyskäyttöön noin 20 vuoden ajallisella perspektiivillä. Siksi Yva-selostusta on vielä täydennettävä ennen perusteltua päätelmää.

Luontovaikutukset

Grankullan lähteikköalue

Yhteysviranomaisen on edellyttänyt yva-ohjelmaa koskevassa lausunnossaan, että “Grankullan lähteikköalueelta on tehtävä luontoselvitys alueen lajistoon ja luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi.”

Vastauksena yhteysviranomaisen vaatimukseen hankkeesta vastaava tyytyy toteamaan yva-selostuksessa, että “luontoselvitys Grankullan lähteikön alueelta sekä Grankullan purolaakson alueelta tullaan laatimaan kesällä 2020. Selvitys liitetään osaksi laajennushankkeen ympäristölupahakemusta.”

On ensiarvoisen tärkeää, että ympäristövaikutusten arviointiprosessin aikana arvioidaan ne ympäristövaikutukset joita hankkeella on, jotta voidaan todeta onko hanke ylipäätään toteuttamiskelpoinen. Tarkoituksenmukaista ei ole laatia yva-menettelyn aikana vaadittuja luontoselvityksiä vasta yva-selostuksen jälkeen niin, että niitä ei voi yhteysviranomaisen eikä ulkopuolinen arvioida yva-menettelyn aikana. Kyseessä olevassa hankkeessa tulnaisiin siten Grankullan osalta toimittamaan luontoselvitykset liian myöhään – vastoin yhteysviranomaisen ohjelmalausunnon kantaa. Näin toimimalla koko ympäristövaikutusten

arviointimenettelyn tarkoitukselta putoaa pohja pois.

Pyymosanmetsän suojelualue

Yva-selostuksen sivulla 95 kyseenalaistetaan se, että hankkeilla voisi olla merkittäviä haitallisia vaikutuksia Petikonmetsän suojelualueeseen. Väite ei pohjaudu minkään tason maastonselvityksiin. Muun muassa vuonna 2016 Vantaan kaupungille tehdyn Pyymosan metsän kääpä- ja metsäarvoselvityksen (Savola 2016, jota raporttia ei mainittu lähdetiedoissa eikä hyödynnetty) yhteydessä havaittiin sittemmin suojelualueeksi perustetun metsäalueen pohjoisosan vanhojen kuusivaltaisten metsien olevan niin pölyisessä tilassa, että se vaikeutti jopa lajistohavainnointia. Osa kyseisistä metsistä täyttää puustorakenteen puolesta boreaalisen luonnonmetsän kriteerit. On syytä olettaa, että havaitulla voimakkaalla pölyisyydellä voi olla haitallisia vaikutuksia pohjakasvillisuuden ja siitä riippuvaisten lajien ohella myös esimerkiksi epifyyttilajistoon sekä lahoppulajeihin.

Natura-alueet

Espoonlahden-Saunalahden Natura-alueen osalta yhteysviranomainen totesi yva-ohjelmaa koskevassa lausunnossaan, että “hankevaihtoehtojen vaikutuksista Espoonlahden Natura-alueeseen on annettava perusteltu arvio ottaen huomioon erityisesti mahdollinen ravinnepitoisuuksien lisääntyminen hankealueen valumavesissä.” Hankkeesta vastaava kuitenkin toteaa - ilman yhteysviranomaisen vaatimaa perusteltua arviota - että “hankkeen vesistökuormituksen pintavesivaikutukset eivät ulotu Espoonjokeen eikä myöskään Espoonlahteen eikä Espoonlahden–Saunalahden Natura 2000 -suojelualueelle.” Espoonlahden ekologinen tila on jo nykyisellään luokiteltu välttäväksi. Yhteysviranomainen edellytti ohjelmavaiheen lausunnossaan, että “toiminta tulee suunnitella siten, että siitä ei aiheudu valumavesien laadun ja vesitasapainon muutosten aiheuttamia vaikutuksia suojelualueisiin.” Espoonlahden-Saunalahden Natura-alueen osalta yhteysviranomaisen

vaatima perusteltu arvio puuttuu yva-selostuksesta.

Pyymosan lehdon osalta tehdyssä Natura-arvioinnissa on todettu jo nykyisen toiminnan mahdollisesti aiheuttavan melu- ja pölyhaittoja, joista ensiksi mainitut kohdistuvat alueen linnustoarvoihin ja jälkimmäiset mahdollisesti suojelualueen pohjois- ja itäosan lehtokasvillisuuteen. Yva-prosessi ei kuitenkaan ole tuottanut mitään uutta tietoa niistä ihmistoiminnan syistä, joiden takia merkittävä osa Pyymosan lehdon suojelualueen lehdoista on luontotyyppeinä edustavuudeltaan epäoptimaalisessa tilassa. On kaikki perusteet olettaa, että keskeinen osa lehtoluontoa heikentävästä vaikutuksesta aiheutuu rekkarallin melun ja pölyn vaikutuksista.

Lisätiedot:

- ympäristöjuristi Maria Westerman, p. 045 114 00 88, maria.westerman@sll.fi
- luonnonsuojeluasiantuntija Keijo Savola, p. 045 652 1974, keijo.savola@gmail.com

Helsingissä 1.7.2020

SUOMEN LUONNONSUOJELULIIITON UUDENMAAN PIIRI RY

Laura Räsänen

Tapani Veistola

puheenjohtaja

erityisasiantuntija